

Naslovnica knjige "Putokazi" filozofa Damira Barbarića

CRKVA

Osvrt na knjigu eseja filozofa Damira Barbarića "Putokazi"

O smislu humanističkih znanosti i njihovoj ulozi

Marito Mihovil Letica - Zagreb

"Minervina sova počinje svoj let tek u suton." Jedna je to od najviše citiranih Hegelovih misli, koju nalazimo u njegovu djelu "Osnovne crte filozofije prava" iz 1820. Znameniti Georg Wilhelm Friedrich Hegel, kojega povijest filozofije ističe i pamti kao jednoga od najsloženijih i najtežih mislilaca, htio je time reći da filozofija može stanovite događaje objasniti tek nakon što su se odvili, da filozofija zadobiva mogućnost objektivnoga govora o određenoj epohi samo retrospektivno, kada je ta epoha postala prošlost. Minervina sova, simbol filozofije, polijeće tek pošto su oblici apsolutnoga duha dovršeni. Hegel je smatrao da su u njegovo doba stečeni uvjeti za mjerodavnu sintezu cjelokupne prijašnje filozofije. Dospio je do zaključka da ni novac ni oružana sila ne vladaju svijetom niti njime ravnaju, iako se doima suprotno. "Duh je kompozitor", uvjeren je rekao u svojem apsolutnom idealizmu.

Tih se Hegelovih misli i njegova dijalektičkog umovanja sjetih čim sam uzeo u ruke i počeo listati knjigu "Putokazi" filozofa Damira Barbarića. Pitah se koliko Hegelove misli, dva stoljeća nakon što su zabilježene i oknjižene, nalazimo aktualnima i primjenjivima. Ne možemo zanemariti moć i utjecaj koji na današnji globalizirani svijet ima materijalizam, shvaćen u filozofijskom a još više u ekonomijskom i konzumerističkom smislu. Stoga se neotklonjivo nadaje pitanje: Trebaju li ovodobnomu čovjeku – koji živi u vremenu znanstvenog instrumentalizma i utilitarizma, beskompromisnog tehnicizma i diktiranoga konzumerizma – humanističke znanosti, navodno

“povijesne” i “nenapredne”? Čini se da idealizam i sve duhovno biva ovako ili onako potisnuto u drugi plan kao nešto uzgredno i gotovo suvišno.

U esejima “Znanost u službi globaliziranog tržišta” te “Što s humanističkim znanostima?” Damir Barbarić upozorava na okolnost da se humanističke znanosti danas preoblikuju po uzoru na prirodne nastojeći kvantificiranjem zadobiti egzaktnost i time dignitet znanstvenosti. O smislu humanističkih znanosti i njihovoj ulozi Barbarić piše:

“Doista se čini da je potraga za ‘zavičajem’ u nepovijesnoj bezzavičajnosti globalnog društva najdublji smisao humanističkih znanosti i primjereno određenje njihove uloge u današnjem svijetu. Jer one su nastale kao reakcija na nezaustavljivi pobjednički hod egzaktnih znanosti vođenih prirodnoznanstvenom eksperimentalnom metodom i na time izazvano ‘odčaravanje svijeta’, kako je konačni ishod tog procesa svojedobno označio Max Weber. Njihova pojava uzrokovana je prije svega apstraktnošću razvijenoga industrijskog i post-industrijskog društva i njegovom ravnodušnošću, čak neprijateljstvom spram povijesne predaje.”

Humanističke se znanosti danas nalaze, primjećuje Damir Barbarić, pred kobnom alternativom: “prihvatiti osuđenost na sve veću izolaciju ili napustiti svoju najvišu zadaću i najdublje određenje”. Mogućnost izlaza vidi autor u sveobuhvatnoj i sustavno građenoj filozofskoj hermeneutici Hans-Georga Gadamera, koji je u 20. stoljeću reafirmirao za čovjeka i njegov život konstitutivne vrijednosti što tijekom stoljećâ i tisućlječâ žive u duhovnosti i povijesti, umjetnosti i jeziku, te se tako Gadamerova misao dostojno i smjerokazno ispriječila bezobzirnim i agresivnim pretenzijama egzaktnih i tehničkih znanosti.

Damir Barbarić kritički se osvrće i na pogrešnu te neprikladnu Bolonjsku reformu koja je tradicionalnu instituciju sveučilišta preobrazila u “konglomerat viših škola” i “zbrkanu nakupinu svakovrsnih vještina i pratećih vidova izobrazbe, lišenu svake na umu zasnovane ideje i svakog arhitektonski razrađenog sustava znanja”, sa čime filozofija, nekoć kraljica znanosti, više ne može imati posla.

Elegancija Barbarićeva stila te nepreuzetna ljepota i prodornost njegove gipke sintakse dolaze na osobit način do izražaja u eseju “Arhitektura kao okamenjena glazba”. Autor ističe da o arhitekturi kao “okamenjenoj” ili “zamrznutoj”, “ukočenoj” i “zanijemjeljoj” glazbi govore najveći duhovi njemačkog idealizma Schelling i Hegel, jednako i njemački romantičari poput Schlegela, Novalisa i Schleiermachersa, uz njih i Goethe, koji se inače spram arhitekture kao i spram glazbe držao na opreznoj udaljenosti. Pišući o ritmu, harmoniji i suzvučju, također o gdjekad disonantnim elementima venecijanskih građevina, Damir Barbarić zaključuje:

“Nije čudo da je Sartre prema vlastitu pripovijedanju pri pogledu na prkosno nepravilnu, ali unatoč tomu jedinstveno lijepu ‘Palazzo Dario’ uvijek spopadao zbunjujuće dvoznačan osjećaj da je palača ‘sa sigurnošću tu, ali istovremeno na tom mjestu uopće nema ničega’. Slično bi se jamačno dalo reći i za ‘Palazzo Ducale’, taj čisti i nepatvoreni biser gradnje, s punim pravom označen kao ‘čudo lakoće’. Ali nije li jednako istinito i to da je cijeli grad nježno omotan neopisivom atmosferom lakoće? Da, cijela Venecija lebdi. Možda ona zaista i nije drugo do okamenjena glazba.”

Možemo se zapitati je li isti Hegelov apsolutni duh na različite i osebujne načine progovorio u pojedinom dirigentu i arhitektu.

Valja spomenuti barem naslove još nekih u knjizi sadržanih eseja: “Tehnika kao izazov”, “Filozofija i Matica hrvatska”, “Ideja Europe”, “Na izvoru demokracije”, “Što je kultura?”, “Što znači čitati?”, “O darivanju”, “Jezik i domovina”, “Bez filozofije zapadamo u barbarstvo”.

Knjiga “Putokazi” objelodanjena je 2018. u okrilju Matice hrvatske, u novoj biblioteci “Hic et nunc”, a objedinjuje

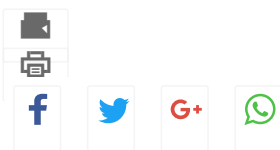
tekstove koji su proteklih nekoliko godina izlazili u Maticinu "Vijencu", književnome listu za umjetnost, kulturu i znanost.

Damir Barbarić međunarodno je ugledni filozof, sveučilišni profesor, znanstveni savjetnik u trajnom zvanju u Institutu za filozofiju u Zagrebu, autor brojnih knjiga i znanstvenih članaka, utemeljitelj Odjela za filozofiju Matice hrvatske i njegov prvi pročelnik.

Knjiga prof. dr. Damira Barbarića "Putokazi" sadržava iznimno vrijedne, duboke i skladno napisane eseje koji su namijenjeni ne samo ljubiteljima filozofije nego i široj općekulturnoj javnosti. Zaslužuje jasnu pohvalu i zdušnu preporuku za čitanje i razmatranje.

Ovdje poslušajte prilog: Osvrt na knjigu eseja filozofa Damira Barbarića "Putokazi"

29 srpnja 2018, 18:20

POVEZANI ČLANCI

31/07/2018

**Sveti Ignacije Loyolski:
Isusovac zaljubljen u Boga**

31/07/2018

**Izrael: Zakon nacionalne
države diskriminira ne
Židove**

31/07/2018

**Vijesti iz Katoličke Crkve u
Srbiji**

General Audience

From the Paul VI Hall, the Holy
Father's General Audience

NAJNOVIJE VIJESTI

31/07/2018

**Sveti Ignacije Loyolski:
Isusovac zaljubljen u Boga**

31/07/2018

**Izrael: Zakon nacionalne
države diskriminira ne Židove**

31/07/2018

**Vijesti iz Katoličke Crkve u
Srbiji**

PROČITAJTE TAKOĐER

31/07/2018

**Predsjednik Ortega: 195
mrtvih u prosvjedima**

31/07/2018

**Predsjednik Ortega: 195
mrtvih u prosvjedima**

31/07/2018

**Ministranti iz cijeloga svijeta s
papom Franjom na Trgu
svetoga Petra**

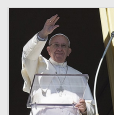
RADIO

PODCAST

CH1

MISA SVETA MARTA

ANGELUS

PAPINE